A BIZOTTSÁG (EU) 2020/975 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2020. július 6.)

a borágazatban a piac stabilizálására irányuló intézkedésekről szóló megállapodások és döntések engedélyezéséről

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 222. cikkére,

mivel:

(1) Az Európai Unió a világ vezető bortermelője. A 2014/2015-ös gazdasági évtől a 2018/2019-es gazdasági évig terjedő időszakban az Unió átlagos éves bortermelésének mennyisége 167,6 millió hektoliter volt. A borpiaci év augusztus 1-jétől a következő év július 31-ig tart. Az Unió a világ szőlőtermő területeiből 45 %-kal, bortermeléséből 65 %-kal, a globális borfogyasztásból 60 %-kal, a harmadik országokba irányuló kivitelből pedig 70 %-kal részesedik. Az Unió öt legjelentősebb bortermelő országa – az általuk megtermelt mennyiségek csökkenő sorrendje szerinti felsorolásban – Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Németország és Portugália.

(2) A Covid19-világjárvány és a tagállamokban bevezetett széles körű, a személyek mozgását érintő korlátozások pénzügyi nehézségeket és likviditási problémákat eredményező gazdasági zavarokat okoznak a borszőlőtermesztők és a bortermelők számára.

(3) A betegség terjedése és a bevezetett intézkedések korlátozták a munkaerő rendelkezésre állását, ami veszélybe sodorta különösen a borszőlő és a bor termeléséhez, feldolgozásához és szállításához kapcsolódó munkafázisokat.

(4) Az éttermek, szállodák, bárok kötelező bezárása, valamint az ünnepségek és ünnepi események – mint például az esküvők, születésnapok és üzleti rendezvények – törlése az Unióban és harmadik országokban több hónapra megbénította a vendéglátóipari ágazat működését. Ezenkívül 2020 márciusa óta a legtöbb tagállamban nagyrészt megszakadtak a turisztikai és borturisztikai tevékenységek, például a borkóstolók, a borvásárok, valamint az előállítás helyén történő vásárlás és fogyasztás.

(5) Mindezek következtében jelentősen megváltozott a borok iránti kereslet alakulása. A fogyasztói kereslet az otthon fogyasztott borok felé tolódott el. Noha a fogyasztók egyes bortermékekből a korábbinál többet fogyasztottak otthon, a megnövekedett otthoni fogyasztás nem ellensúlyozta a vendéglátóiparban bekövetkezett keresletcsökkenést.

(6) Az éttermek és más vendéglátóipari létesítmények bezárása a bortermelők árbevételének visszaeséséhez vezetett. Németországban a bortermelők árbevétele 50 %-kal csökkent 2020 első negyedévében amiatt, hogy termékeiket nem tudták éttermeknek értékesíteni. Ezenkívül 23 %-kal csökkent a többnyire magasabb minőségi kategóriákba tartozó borokat forgalmazó borszaküzletek számára értékesített bormennyiség is. Az Unió egészére vonatkozó ágazati becslések szerint az éttermek, a bárok és a szállodák bezárása – az éttermek 2020. március végétől kezdődő bezárásától a 2020. május végéig tartó időszakban – az értékesített borok mennyiségében 30 %-os, értékében pedig 50 %-os visszaesést idézett elő a bezárások előtti értékesítésekhez képest.

(7) Egyes intézkedések közelmúltbeli lazítása és bizonyos, a személyek mozgására vonatkozó korlátozások enyhítése (például az éttermek és a vendéglátóipari létesítmények újbóli megnyitása) ellenére a helyzet várhatóan nem fog rendeződni a következő hat hónapban. Az éttermeknek és az egyéb vendéglátóipari létesítményeknek be kell tartaniuk a közösségi kontaktusok korlátozására vonatkozó, a vendégek számát maximalizáló előírásokat. Ezenkívül több tagállamban érvényben maradtak bizonyos létszámbeli korlátozások a társas összejövetelek tekintetében, ideértve olyan, a borfogyasztásra hagyományosan alkalmat adó magánrendezvényeket is, mint például az esküvők.

(8) A turizmus ágazatában, amelyben világviszonylatban várhatóan 70 %-os árbevétel-csökkenés következik be 2020 második negyedében, ugyancsak nem lehet számítani a következő hat hónapban a tevékenységek olyan mértékű újraindulására, amely elegendő lenne az abban az időszakban kiesett éttermi fogyasztás ellentételezésére, amely alatt a személyek mozgására vonatkozó kiterjedt korlátozások érvényben voltak.

([1]) HL L 347., 2013.12.20., 671. o.

(9) A becslések szerint az uniós borfogyasztás a 2019/2020-as gazdasági évben 108 millió hektoliterre fog csökkenni. Ez azt jelenti, hogy a 2019/2020-as gazdasági évben a fogyasztás az elmúlt 5 gazdasági év átlagához képest összesen több mint 8 %-kal csökken.

(10) A harmadik országokba irányuló kivitel különösen fontos az uniós borágazat számára. 2019-ben a kivitel értéke 12,1 milliárd EUR-t tett ki. A Covid19-világjárvány során a kiviteleket logisztikai kihívások és a fogyasztásnak a szabad mozgásra vonatkozóan harmadik országokban is bevezetett korlátozások miatti csökkenése egyaránt befolyásolták. A Covid-19-világjárvány Kínában észlelt kitörése következtében az említett országban és másutt is jelentős kikötői torlódások alakultak ki, és megnőtt az útvonalból kihagyott kikötők, illetve a törölt útvonalak („blank sailing") száma, ami pedig a rendelkezésre álló konténerek számának csökkenését, a fuvardíjak jelentős megnövekedését, valamint az exportőrök szállítmányainak késedelmes elszállítását vonta maga után. Emellett az uniós borexportot már korábban hátrányok érték az Unióból behozott egyes borokra az Egyesült Államok által kivetett megemelt importvámok miatt. 2019 októbere óta az Egyesült Államok – az uniós borok legfontosabb exportpiaca – 25 %-os értékvámot vetett ki bizonyos uniós csendes borokra.

(11) Összességében a harmadik országokba irányuló uniós borexport a 2019/2020-as gazdasági évben várhatóan 14 %-kal csökken mind az előző gazdasági évhez, mind az előző 5 gazdasági év átlagához képest. 2020 májusában a francia, az olasz és a spanyol borok harmadik országokba irányuló exportja 2019 májusához viszonyítva jelentős mértékben visszaesett: a harmadik országokba irányuló francia borexport mennyisége 33 %-kal, értéke pedig 55 %-kal csökkent; a harmadik országokba kivitt olasz borok mennyisége 22 %-kal, értéke pedig 26 %-kal csökkent; a harmadik országokba irányuló spanyol borexport esetében pedig a mennyiség tekintetében 63 %-os, míg az érték tekintetében 43 %-os visszaesés következett be. A pezsgők kivitelére a válság különösen súlyos hatást gyakorolt ugyanebben a referencia-időszakban. Borágazati becslések szerint 2020 májusában a Champagne eredetmegjelöléssel ellátott termékek Egyesült Államokba és Kínába irányuló kivitele a mennyiséget tekintve 64 %-kal, az értéket tekintve 55 %-kal esett vissza, a harmadik országokba kivitt Prosecco mennyisége 27 %-kal, értéke pedig 32 %-kal csökkent, míg a Cava harmadik országokba irányuló kivitele a mennyiség és az érték tekintetében egyaránt 40 %-kal csökkent.

(12) Ráadásul a termelők a 2018/2019-es gazdasági év kivételes, 174,4 millió hektoliteres szüreti eredménye miatt jelenleg nagy mennyiségű bort tárolnak, ami a 2018/2019-es gazdasági évhez képest 14 %-kal növelte a 2019/2020-as gazdasági év nyitókészleteit. Az eladatlan bort tárolni kell.

(13) A fenti körülmények miatt ezen események időtartama súlyos piaci egyensúlyhiány időszakának minősül.

(14) Annak érdekében, hogy a szőlőtermesztők és a bortermelők kilábalhassanak ebből a súlyos piaci egyensúlyhiány jellemezte időszakból, helyénvaló az érintett mezőgazdasági termelők, a mezőgazdasági termelők társulásai, az ilyen társulások társulásai, az elismert termelői szervezetek, az elismert termelői szervezetek társulásai, valamint a borszőlőtermelés és a bortermelés területén működő elismert szakmaközi szervezetek számára hat hónapos időszakra engedélyezni megállapodások megkötését és döntések meghozatalát. Az érintett intézkedések közé az alábbiak tartoznak: i. átalakítás és feldolgozás; ii. tárolás; iii. közös promóció; iv. minőségi követelmények; és v. a termelés ideiglenes tervezése.

(15) Az említett megállapodások és döntések többek között a következőket foglalhatják magukban: i. a bor egyéb célból történő feldolgozása, például a bor alkohollá történő lepárlása; ii. tárolási kapacitások létrehozása és felkutatása a tárolandó bor megnövekedett mennyisége számára; iii. a borfogyasztás előmozdítása; iv. olyan minőségi követelmények elfogadása, amelyek a borok forgalmazását az e követelményeknek megfelelő borokra korlátoznák; és v. a következő szüret alkalmával betakarított mennyiségek csökkentésére irányuló intézkedések megtervezése.

(16) Bármely ilyen megállapodást és döntést hat hónapra ideiglenesen engedélyezni kell. Az említett intézkedések várhatóan a 2020/2021-es gazdasági év 2020 augusztusában kezdődő szüreti időszakában, valamint az év végi ünnepségekre – amikor különösen a magas minőségi kategóriájú borok és a pezsgők fogyasztása és exportja jellemző – való felkészülés időszakában fejtenek ki jelentős hatást.

(17) Az 1308/2013/EU rendelet 222. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével összhangban az engedélyt meg kell adni, ha az nem ássa alá a belső piac működését, és ha a megállapodások és döntések kizárólag az ágazat stabilizálására irányulnak. Ezek az egyedi feltételek kizárják, hogy olyan megállapodások és döntések szülessenek, amelyek közvetlenül vagy közvetetten a piacok felosztásához, az állampolgárságon alapuló megkülönböztetéshez vagy az árak rögzítéséhez vezetnek. A megállapodásokra és a döntésekre az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó, amennyiben azok nem, illetve már nem felelnek meg az említett feltételeknek.

(18) Az e rendelet szerinti engedélynek az Unió egész területére érvényesnek kell lennie, tekintve, hogy Unió-szerte közös jelenség a piac súlyos egyensúlyhiánya.

(19) Annak érdekében, hogy a tagállamok értékelni tudják, hogy a borszőlőtermesztésre és a bortermelésre vonatkozó megállapodások és döntések nem ássák-e alá a belső piac működését, és hogy szigorúan a borágazat stabilizálására irányulnak-e, azon tagállam illetékes hatóságait – beleértve a tagállami versenyhatóságokat –, amelyet az említett megállapodások vagy döntések tárgyát képező borszőlőtermesztés és bortermelés becsült mennyiségének legnagyobb része érint, tájékoztatni kell a megkötött megállapodásokról és az elfogadott döntésekről, valamint a termesztett borszőlő és a termelt bor érintett mennyiségéről és azon időszakról, amelyre a megállapodások és a döntések érvényesek.

(20) Tekintettel a súlyos piaci egyensúlyhiányra, a meglévő borkészletek figyelembevételének szükségességére, a fogyasztás visszaesésére és az exportpiacok elvesztésére, továbbá annak előmozdítása érdekében, hogy a borágazat a Covid19 miatti korlátozások enyhítésének időszakában – az év végi ünnepségekig tartó és az azon túli időszakot is beleértve – kilábaljon a válságból, ennek a rendeletnek a kihirdetését követő napon hatályba kell lépnie.

(21) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a mezőgazdasági piacok közös szervezésével foglalkozó bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az 1308/2013/EU rendelet 152. cikke (1a) bekezdésének, 209. cikke (1) bekezdésének és 210. cikke (1) bekezdésének sérelme nélkül a mezőgazdasági termelők, a mezőgazdasági termelők társulásai, az ilyen társulások társulásai, az elismert termelői szervezetek, az elismert termelői szervezetek társulásai, valamint az elismert szakmaközi szervezetek számára az e rendelet hatálybalépésétől kezdődő hat hónapos időszakban engedélyezett, hogy megállapodásokat kössenek és közös döntéseket hozzanak a borszőlőtermesztés és bortermelés tekintetében a termékek átalakítására és feldolgozására, tárolására, a közös promóciókra, a minőségi követelményekre és a termelés ideiglenes tervezésére vonatkozóan.

2. cikk

A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az 1. cikkben említett megállapodások és döntések ne ássák alá a belső piac megfelelő működését és szigorúan a borágazat stabilizálására irányuljanak.

3. cikk

Ennek az engedélynek a földrajzi hatálya az Unió területére terjed ki.

4. cikk

(1) Amint az 1. cikkben említett megállapodásokat megkötötték és döntéseket meghozták, az érintett mezőgazdasági termelők, mezőgazdasági termelők társulásai, mezőgazdasági termelői társulások társulásai, elismert termelői szervezetek, elismert termelői szervezetek társulásai, valamint elismert szakmaközi szervezetek tájékoztatják e megállapodásokról, illetve döntésekről azon tagállam illetékes hatóságait, amelyet az adott megállapodások vagy döntések tárgyát képező borszőlőtermesztés és bortermelés becsült mennyiségének legnagyobb része érint, megjelölve a következőket:

a) az érintett borszőlőtermesztés és bortermelés becsült mennyisége;

b) a végrehajtás várható időtartama.

(2) Az 1. cikkben említett hat hónapos időszak végétől számítva 25 napon belül az érintett mezőgazdasági termelők, mezőgazdasági termelők társulásai, mezőgazdasági termelői társulások társulásai, elismert termelői szervezetek, elismert termelői szervezetek társulásai, valamint elismert szakmaközi szervezetek tájékoztatják az e cikk (1) bekezdésében említett illetékes hatóságokat a borszőlőtermesztésnek és a bortermelésnek a megállapodások vagy döntések által ténylegesen érintett mennyiségeiről.

(3) Az (EU) 2017/1185 bizottsági végrehajtási rendelettel ([2]) összhangban a tagállamok:

a) minden egy hónapos időszak lezárultát követően öt napon belül értesítik a Bizottságot azokról a megállapodásokról és döntésekről, amelyekről az (1) bekezdés értelmében az adott időszak alatt tájékoztatást kaptak;

b) az 1. cikkben említett hat hónapos időszak lezárultától számítva 30 napon belül áttekintést nyújtanak a Bizottságnak a szóban forgó időszak folyamán végrehajtott megállapodásokról és döntésekről.

5. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2020. július 6-án.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

([2]) A Bizottság (EU) 2017/1185 végrehajtási rendelete (2017. április 20.) az 1307/2013/EU és az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a Bizottsághoz eljuttatandó információk és dokumentumok továbbítása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint számos bizottsági rendelet módosításáról és hatályon kívül helyezéséről (HL L 171., 2017.7.4., 113. o.).